

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi tapaturmavakuutuslain ja vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tapaturmavakuutuslakiin ja vakuutusyhtiölakiin lähinnä teknisiä muutoksia, joilla vahinkovakuutusta koskevat Euroopan yhteisöjen direktiivit ulotetaan koskemaan Suomen lakisääteistä tapaturmavakuutusta. Muutoksilla saatetaan ulkomaisien vakuutusyhtiöiden Suomen markkinoille pääsyä ja vakuutuksen harjoittamista koskevat edellytykset vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain jo aiemmin vahinkovakuutusta koskeviin direktiiveihin mukautettujen säännösten mukaisiksi. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen voi ehdotuksen mukaan myöntää vakuutusyhtiö, jolla on toimilupa vahinkovakuutusluokan I mukaisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen. Tällaisen toimiluvan myöntää kotimaiselle vakuutusyhtiölle ja vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisin edellytyksin sosiaali- ja terveysministeriö. Vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, toimiluvan myöntää sen kotivaltion viran-

omainen. Tällainen vakuutusyhtiö voisi harjoittaa lakisääteistä tapaturmavakuutusta kotivaltionsa antaman toimiluvan perusteella joko perustamalla Suomeen edustuston taikka harjoittamalla vakuutusliikettä kotivaltiossaan tai toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevasta toimipaikasta käsin.

Tapaturmavakuutuslakiin otettaisiin lisäksi tapaturmavakuutuskannan luovuttamista koskevat erityissäännökset. Niillä ehkäistäisiin työntekijän turvan heikentyminen vakuutuskannan luovutuksen seurauksena. Säännöksissä otettaisiin myös muutoin huomioon ne erityispiirteet, jotka johtuvat siitä, että lakisääteinen tapaturmavakuutus on työntekijän turvaksi luotua lakisääteistä sosiaaliturvaa. Tapaturmavakuutuslakiin ehdotetaan tehtäviksi myös euron käyttöönoton edellyttämät tekniset muutokset.

Euron käyttöönottoon liittyvät muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002. Muilta osin muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan jo 1 päivänä heinäkuuta 2001.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Vahinkovakuutusdirektiivien soveltaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutus-	
seen.....	3
Vakuutuskannan luovuttaminen.....	5
Tapaturmavakuutuslakiin sisältyvät markkamäärät	6
1.2. Nykytilan arviointi.....	7
Vahinkovakuutusdirektiivien edellyttämät muutokset.....	7
Vakuutuskannan luovutusta koskevat määräykset.....	7
Euron käyttöön siirtyminen lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	9
2.1. Vahinkovakuutusdirektiivien soveltaminen lakisääteiseen tapaturmava-	
kuutukseen	9
2.2. Tapaturmavakuutuskannan luovutus.....	10
2.3. Euron käyttöön siirtyminen lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ...	11
3. Esityksen vaikutukset	12
3.1. Vahinkovakuutusdirektiivien soveltaminen.....	12
3.2. Tapaturmavakuutuskannan luovutus.....	12
3.3. Euron käyttöönotto.....	12
4. Asian valmistelu	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1. Lakiehdotusten perustelut	14
1.1. Tapaturmavakuutuslaki.....	14
1.2. Vakuutusyhtiölaki.....	17
2 Luku. Vakuutusyhtiön perustaminen	17
2. Voimaantulo	17
LAKIEHDOTUKSET	18
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	18
vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta	21
LIITE	22
RINNAKKAISTEKSTIT	22
tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.....	22
vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta	28

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Vahinkovakuutusdirektiivien soveltaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen

Lakisääteinen tapaturmavakuutus on osa Suomen lakisääteistä sosiaaliturvaa. Se on luotu vakuutetun työntekijän turvaksi työtapaturmien ja ammattitautien varalta. Velvollisuus turvan järjestämiseen kuuluu lain perusteella työnantajalle, jonka on otettava tätä varten vakuutus sellaisesta vakuutusyhtiöstä, jolla on oikeus myöntää tapaturmavakuutuslain mukaisia vakuutuksia. Vakuutuksen antaman turvan sisältö on lailla määrätty, eikä siitä voida sopimuksin poiketa. Työnantaja voi siten vakuutuksenottajana päättää ainoastaan siitä, mistä vakuutusyhtiöstä vakuutus otetaan. Vakuutus käsittää kaikki työnantajan palveluksessa olevat työntekijät.

Euroopan yhteisöjen piirissä on annettu kolme vahinkovakuutustoimintaa koskevaa direktiiviä, joiden tavoitteena on ollut asteittain poistaa vahinkovakuutustoimintaa koskevat kilpailun esteet yhteisön alueella. Tähän pyritään muun muassa yhtenäistämällä vahinkovakuutustoiminnan harjoittamista ja valvontaa koskevat, kansallisten lainsäädäntöjen määräykset. Ensimmäisellä neuvoston direktiivillä muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (73/239/ETY), jäljempänä ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi, yhdenmukaistettiin toimiluvan myöntämisen edellytyksiä, jaettiin vakuutettavat riskit vakuutusluokkiin ja harmonisoitiin vakavaraisuutta koskevat vähimmäisvaatimukset. Toisella neuvoston direktiivillä muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta (88/357/ETY), jäljempänä toinen vahinkovakuutusdirektiivi, toteutettiin vakuutuspalve-

luiden vapaa tarjonta suurten riskien kohdalla. Neuvoston direktiivillä muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (kolmas vahinkovakuutusdirektiivi) (92/49/ETY) toteutettiin vahinkovakuutusten osalta ensivakuutuksen sisämarkkinat ottamalla käyttöön yhden toimiluvan ja vakuutusyhtiön kotivaltion suorittaman vakuutusyhtiön talouden valvonnan periaatteet.

Kolmas vahinkovakuutusdirektiivi edellyttää, että jokainen vakuutusyhtiö, jonka kotipaikka on yhteisön alueella, voi harjoittaa vahinkovakuutusta koko yhteisön alueella pelkästään vakuutusyhtiön kotivaltion antamalla toimiluvalla. Toiminnan aloittaminen toisessa jäsenvaltiossa edellyttää ainoastaan ilmoitusta vakuutusyhtiön kotivaltion valvontaviranomaisille. Niiden on ilmoitettava toiminnan aloittamisesta ja siitä, että vakuutusyhtiö täyttää vakavaraisuuden osalta direktiivien edellyttämät vähimmäisvaatimukset sen maan viranomaisille, jossa toiminta aiotaan aloittaa. Vakuutustoimintaa voidaan harjoittaa joko perustamalla edustusto toisen jäsenvaltion alueelle (sijoittautumisoikeus) taikka tarjoamalla vakuutuksia suoraan vakuutusyhtiön kotivaltiosta tai toisesta jäsenvaltiosta käsin sijoittautumatta riskin sijaintivaltion alueelle (vakuutuspalveluiden vapaa tarjonta).

Vahinkovakuutusdirektiivien määräykset siirrettiin 1990-luvulla tehdyillä lainmuutoksilla osaksi Suomen vakuutusyhtiölainsäädäntöä. Muutokset tehtiin kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta vakuutusyhtiölakiin (1062/1979). Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden osalta säädettiin laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä (398/1995). Se sisältää määräykset niistä edellytyksistä, joilla ulkomaisilla vakuutusyhtiöillä on oikeus vakuutustoiminnan harjoittamiseen Suomessa.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 2 artiklan mukaan direktiiviä ei sovelleta lakisääteiseen sosiaaliturvaan kuuluvaan vakuutukseen. Tätä soveltamisalamääräystä ei ole myöhemmillä direktiiveillä muutettu. Kysy-

mys kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalasta nousi esiin jo Suomen jäsenyysneuvotteluissa. Suomi katsoi, ettei direktiiviä tule soveltaa Suomen työtaturmavakuutukseen, koska se on osa pakollista, lakisääteistä sosiaaliturvaa. Suomi on pitäytynyt tässä kannassaan, minkä vuoksi vahinkovakuutusdirektiivejä ei ole saatettu koskemaan lakisääteistä tapaturmavakuutusta.

Suomen liittyttyä Euroopan unioniin Euroopan yhteisöjen komissio (jäljempänä komissio) antoi maaliskuussa 1996 Suomelle Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 169 artiklan (nykyisin 226 artikla) mukaisen lausunnon (virallinen huomautus). Siinä katsottiin Suomen rikkoneen jäsenvelvoitteitaan vastaan sulkemalla lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Virallisen huomautuksen johdosta Suomi ilmoitti komissiolle toukokuussa 1996, ettei se muuta aikaisempaa kantaansa, jonka mukaan kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä ei tule soveltaa lakisääteiseen sosiaaliturvaan kuuluvaan työtaturmavakuutukseen. Sittemmin eduskunta hyväksyi tapaturmavakuutuslakiin ja vakuutusyhtiölakiin muutoksia (1204-1207/1996, HE 227/1996 vp), jotka tulivat voimaan osin vuoden 1997 ja osin vuoden 1999 alusta. Muutoksilla tehtiin mahdolliseksi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittaminen Suomessa ulkomaisille vakuutusyhtiöille, joiden kotipaikka on Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvassa valtiossa sellaisiin edellytyksiin, joiden ei katsottu olevan ristiriidassa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin määräysten kanssa. Samalla tapaturmavakuutuslainsäädäntöön tehtiin eräitä muutoksia, joiden tarkoituksena on turvata vakuutettuja vakuutusyhtiön lainminlyöntien varalta.

Oikeudesta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen (työtaturmavakuutus) harjoittamiseen säädetään tapaturmavakuutuslaissa (608/1948). Vakuutusta saa harjoittaa Suomessa sellainen vakuutusyhtiö, jolla on oikeus toimilupansa perusteella harjoittaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista annetussa sosiaali- ja terveystieteiden päätöksessä

(858/1995) mainitun vahinkovakuutusluokan 1 mukaista vakuutusta ja joka on viimeistään kahta kuukautta ennen toiminnan aloittamista tehnyt siitä ilmoituksen Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja ministeriölle. Sama koskee ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa tarkoitettua ulkomaista vakuutusyhtiötä, jolla on oikeus harjoittaa edellä mainitun vahinkovakuutusluokan mukaista vakuutusta Suomessa. Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavaan vakuutuslaitokseen sovelletaan vakuutusyhtiölain ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain säännöksiä, jollei tapaturmavakuutuslaista muuta johdu.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin (EY-tuomioistuin) antoi 18 päivänä toukokuuta 2000 tuomion asiassa C-206/98, joka koski kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamista Belgian työtaturmavakuutusjärjestelmään. Belgia katsoi, ettei direktiiviä voida soveltaa siihen, koska työtaturmavakuutus on osa sen lakisääteistä sosiaaliturvajärjestelmää. Belgian järjestelmä sisältää osin samanlaisia piirteitä kuin Suomen järjestelmä. Kyseessä on pakollinen, lailla säädetty vakuutus, jota myös yksityiset vakuutusyhtiöt tarjoavat. EY-tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä on sovellettava Belgian tapauksessa myös lakisääteiseen sosiaaliturvajärjestelmään kuuluviin vakuutuksiin, joita vakuutusyhtiöt tarjoavat omalla vastuullaan.

Komissio ilmoitti 19 päivänä syyskuuta 2000 saapuneella kirjeellään käynnistäneensä Suomen vastaan uudelleen perustamissopimuksen 226 artiklan mukaisen valvontamenettelyn (virallinen huomautus). Komission näkemyksen mukaan Suomen lainsäädäntö ei ole edelleenkään kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin mukainen, koska Suomen lainsäädäntö direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä ei koske työtaturmavakuutusta julkisella sektorilla omalla vastuullaan harjoittavia vakuutusyrityksiä. Komissio viittaa perusteena EY-tuomioistuimen Belgiaa koskevaan tuomioon.

Kuultuaan keskeisimpien työmarkkinajärjestöjen ja vakuutusjärjestelmän edustajia, Suomen hallitus ilmoitti 11 päivänä tammi-kuuta 2001 päivättyssä vastauksessaan, että

tuomioistuimen ratkaisu selkeyttää kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin soveltamisalaa koskevan kysymyksen. Tuomion perusteella direktiiviä tulee soveltaa myös Suomen lakisääteiseen työtapaturmavakuutusjärjestelmään, minkä johdosta Suomi tekee tekniset lainmuutokset lähinnä tapaturmavakuutuslain 29 §:ään. Suomen hallitus totesi vastauksessaan kuitenkin, että Suomen kansallisen lainsäädännön lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevia erityissäännöksiä on noudatettava direktiivin mahdollistamalla tavalla myös silloin, kun vakuutuksia tarjotaan sijoittautumisvapauden tai palveluiden tarjonnan vapauden perusteella.

Vakuutuskannan luovuttaminen

Vakuutuskantaa luovutettaessa vakuutusyhtiön vakuutus sopimuksista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet (vastuuvelan katteena oleva varallisuus mukaan lukien) siirtyvät toiseen vakuutusyhtiöön. Ensimmäinen ja toinen vahinkovakuutusdirektiivi sisältävät määräyksiä, jotka koskevat vakuutuskannan luovutusta sellaisten vakuutusyhtiöiden osalta, joiden kotipaikka on valtiossa, joka ei kuulu Euroopan talousalueeseen (kolmannen valtion vakuutusyhtiö), mutta jotka harjoittavat vakuutustoiminta jäsenvaltiossa sen viranomaisien antamalla luvalla jäsenvaltioon perustamansa edustuston kautta.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin yhtenä tavoitteena on yhdenmukaistaa vakuutuskannan luovutusta koskevat säännökset direktiivillä luodun yhden toimiluvan periaatteen mukaisiksi. Direktiivi sisältää siten määräyksiä, jotka koskevat sijoittautumisvapauden tai palveluiden tarjonnan vapauden perusteella tehtyjen vakuutus sopimusten vakuutuskannan luovuttamista kokonaan tai osittain yhteisön alueelle sijoittautuneelle vakuutusyritykselle. Tällaisen vakuutuskannan luovutuksesta päättää kansallisessa lainsäädännössä säädetyn edellytyksin luovuttavan vakuutusyhtiön kotivaltion viranomainen. Sen on annettava lupa luovutukselle, jos vastaanottavan vakuutusyrityksen kotivaltion viranomaiset vahvistavat, että kyseisellä vakuutusyrityksellä on kannanluovutus huomiioon ottaen riittävä toimintapääoma. Lupa luovutukselle voidaan kuitenkin antaa vasta

sen jälkeen, kun luovuttavan vakuutusyhtiön kotivaltion viranomaiset ovat saaneet myös vakuutetun riskin sijaintimaan viranomaisten suostumuksen luovutukseen. Lausunto toimintapääoman riittävydestä ja suostumus on annettava kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä. Muussa tapauksessa kuullun viranomaisen katsotaan antaneen myönteisen lausunnon toimintapääomasta tai hiljaisen suostumuksen luovutukseen. Niistä edellytyksistä, joilla vakuutetun riskin sijaintivaltion on päätettävä suostumuksensa antamisesta, ei direktiivissä säädetä. Edellä mainitut direktiivin määräykset on siirretty ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin ja kotimaisen vakuutusyhtiön osalta vakuutusyhtiölain 16 a luvun 13 §:ään. Vahinkovakuutusdirektiiveissä ei ole kotimaisen vakuutuskannan luovutusta koskevia määräyksiä.

Tapaturmavakuutuslakiin ei sisälly erityismääräyksiä lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevan vakuutuskannan luovutuksen osalta. Tältä osin noudatetaan lain 29 §:n 3 momentin perusteella vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain säännöksiä.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden kotimaisen vakuutuskannan (muu kuin sijoittautumisoikeuden tai palveluiden vapaan tarjonnan perusteella tehtyjen vakuutus sopimusten vakuutuskanta) tai sen osan luovutuksesta toiseen kotimaiseen vakuutusyhtiöön säädetään vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan luovutukseen vaaditaan sosiaali- ja terveystieteiden lupa. Vakuutusvalvontaviraston perustamisen yhteydessä tehdyillä lainmuutoksilla luvan myöntäminen vakuutuskannan luovutuksiin on siirretty Vakuutusvalvontavirastolle. Lupa suomalaisen vakuutusyhtiön kotimaisen vakuutuskannan luovuttamiselle toiseen suomalaiseen vakuutusyhtiöön on mainitun pykälän 4 momentin mukaan annettava, jollei toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä.

Suomalaisen vakuutusyhtiön kotimainen vakuutuskanta tai sen osa voidaan luovuttaa vakuutusyhtiölain 16 a luvun 14 §:n 1 momentin mukaan ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jos Vakuutusvalvontavirasto katsoo siihen olevan erityistä syytä.

Säännös on kirjoitettu niin, että viranomaisille jää laajempi harkintavaltia kuin silloin, kun kysymys on vakuutuskannan luovutuksesta toiselle kotimaiselle vakuutusyhtiölle. Sillä, miten luovutus vaikuttaisi vakuutuksenottajien, vakuutettujen ja edunsaajien asemaan, olisi säännöksen perustelujen mukaan keskeinen merkitys arvioitaessa, onko vakuutuskannan luovutukselle erityistä syytä. Esimerkkeinä tilanteista, joissa kannanluovutus voisi vaikuttaa haitallisesti vakuutetun asemaan mainitaan pitkäaikaiset vakuutukset, kuten henkivakuutus taikka vakuutus, jossa irtisanomisoikeus ei riittävästi turvaisi vakuutettuja etuja (esimerkiksi sairausvakuutus, jossa vakuutettu ei voisi enää saada irtisanotun vakuutuksen laajuista uutta vakuutusta).

Ulkomaille tapahtuvaa luovutusta koskevat edellytykset ovat vakuutusyhtiölain 16 a luvun 14 §:n mukaan samanlaiset riippumatta siitä, tapahtuuko luovutus ETA-vakuutusyhtiöön vai kolmannen valtion vakuutusyhtiöön.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden Suomessa olevan vakuutuskannan siirrosta säädetään ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 10 luvussa. Sen 64 §:n mukaan ulkomainen vakuutusyhtiö, joka harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa voi luovuttaa tähän vakuutusliikkeeseen kuuluvien vakuutussopimusten vakuutuskannan suomalaiselle tai ulkomaiselle vakuutusyhtiölle Vakuutusvalvontaviraston antamalla suostumuksella. Suostumus on annettava pykälän 2 momentin mukaan, jollei toimenpide loukkaa vakuutusten käsitämiä etuja ja jollei luovutuksen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä ja jos luovuttamiselle sanotussa 10 luvussa säädetyt muut edellytykset täyttyvät.

ETA-vakuutusyhtiön Suomessa palveluiden vapaan tarjonnan taikka sijoittautumisoikeuden perusteella tehtyjen vakuutussopimusten vakuutuskannan luovutuksesta päättää 10 luvun 65 §:n mukaan ulkomaisen vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaava viranomainen. Viimeksi mainitun on kuitenkin saatava luovutukselle Vakuutusvalvontaviraston suostumus, jos vakuutusten kattama riski sijaitsee Suomessa. Lisäksi luovuttavan vakuutusyhtiön kotivaltion viranomaisen on hankittava luovutuksen

vastaanottavan vakuutusyhtiön kotivaltion viranomaisilta tieto siitä, että vastaanottavalla vakuutusyhtiöllä on riittävä toimintapääoma. Luovutus voi tapahtua vain suomalaiseseen tai toiseen ETA-vakuutusyhtiöön.

Jos kysymys on kolmannen valtion vakuutusyhtiön Suomessa olevasta edustustosta käsin tehtyjen vakuutussopimusten vakuutuskannan luovuttamisesta, luovutus voidaan kuitenkin tehdä vain suomalaiselle vakuutusyhtiölle, ETA-vakuutusyhtiölle tai toiselle kolmannen valtion vakuutusyhtiön Suomeen perustamalle edustustolle. Vakuutuskanta ei siten viimeksi mainitussa tapauksessa siirry Suomen alueen eikä sen valvontaviranomaisten toimivallan ulkopuolelle. Jos siirto tapahtuu ETA-vakuutusyhtiöön Vakuutusvalvontaviraston on saatava ennen luvan myöntämistä vastaanottavan vakuutusyhtiön kotivaltion viranomaisilta ilmoitus siitä, että vastaanottavalla vakuutusyhtiöllä on riittävä toimintapääoma.

Toimintapääomaa koskevat vähimmäisvaatimukset on harmonisoitu vahinkovakuutusdirektiivien määräyksillä yhteisön alueella. Kukin jäsenvaltio voi kuitenkin asettaa lainsäädännössään kotimaisille vakuutusyhtiöille tätä korkeampia vaatimuksia.

Tapaturmavakuutuslakiin sisältyvät markkamäärät

Tapaturmavakuutuslaissa on useita markkamääriä sisältäviä säännöksiä. Osa niistä koskee tapaturmavakuutuslain mukaisia etuuksia, osa lain soveltamiseen liittyviä rajamääriä (kuten vakuuttamisvelvollisuuteen ja vähimmäisvuosityöansioon liittyvät ansiotulorajat). Eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta näitä markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/1961) 9 §:n mukaisella, työikäisiä koskevalla indeksillä. Lisäksi näin tarkistetut markkamäärät pyöristetään niitä sovellettaessa suuruudesta riippuen joko lähimmäksi täydeksi kymmeneksi penniksi, markaksi, kymmeneksi markaksi tai sadaksi markaksi. Vuosityöansion osalta laissa on oma pyöristyssäännös, jonka mukaan vuosityöansio pyöristetään korvausta laskettaessa lähimmäksi täydeksi sadaksi markaksi. Pyöristyksen ollessa mahdollinen

molempiin suuntiin suoritetaan pyörästys ylöspäin.

1.2. Nykytilan arviointi

Vahinkovakuutusdirektiivien edellyttämät muutokset

Komission Belgian asiassa antama tuomio C-206/98 selkeyttää vahinkovakuutusdirektiivejä koskevan soveltamiskysymyksen myös Suomen osalta. Lakisäätteistä tapaturmavakuutusta hoidetaan Suomessa yksityisissä vahinkovakuutusyhtiöissä, jotka harjoittavat tätä toimintaa pääosin omalla vastuullaan. Tuomiossa omaksutun kannan perusteella vahinkovakuutusdirektiivejä on siten sovellettava vahinkovakuutusyhtiöihin myös silloin, kun ne harjoittavat lakisäätteistä tapaturmavakuutusta. Tapaturmavakuutuslakiin ja vakuutusyhtiölakiin on tehtävä tästä johtuvat muutokset. Ottaen huomioon komission Suomelle antama virallinen huomautus ja Suomen hallituksen siihen antama vastaus muutokset tulisi tehdä lähinnä lakisäätetien tapaturmavakuutusliikkeen harjoittamisoikeutta ja toiminnan aloittamista koskeviin säännöksiin. Ne olisi saatettava vastaamaan niitä määräyksiä, joita nykyisen vakuutusyhtiölain säädännön mukaan noudatetaan vahinkovakuutustoiminnan osalta. Vahinkovakuutusdirektiivien ulottaminen lakisäätetien tapaturmavakuutukseen ei sen sijaan edellytä muutoksia vakuutusyhtiöiden korvaustoimintaa, sen valvontaa taikka turvan sisältöä koskeviin säännöksiin. Ne kuuluvat yksinomaiseen kansalliseen toimivaltaan, koska työtaturmavakuutus on edelleenkin osa Suomen lakisäätteistä sosiaaliturvaa.

Vakuutuskannan luovutusta koskevat määräykset

Työtaturmavakuutus eroaa yksityisestä vahinkovakuutuksesta muun muassa siinä suhteessa, että se on kansallista lakisäätteistä sosiaaliturvaa. Sosiaaliturvan kokonaisuuden toimivuus edellyttää, että kukin sen yksittäinen osa pystyy huolehtimaan sille kuuluvasta vastuustaan. Lakisäätetien tapaturmavakuutuksen tehtävänä on antaa ensisijaisena korvausjärjestelmänä sosiaaliturva työntekijälle

työtaturmien ja ammattitautien varalta. Turva toteutetaan työnantajan vakuutusyhtiöstä ottamalla tapaturmavakuutuksella.

Vahinkovakuutusdirektiivit sisältävät vakuutuskannan luovutusta koskevia määräyksiä ainoastaan vakuutuspalveluiden tarjonnan vapauden ja sijoittautumisoikeuden perusteella saadun vakuutuskannan osalta sekä sellaisen vakuutuskannan osalta, jonka vakuutusyhtiö, jonka kotipaikka on jäsenvaltioiden ulkopuolella, on hankkinut jossain jäsenvaltiossa. Muunlaisen vakuutuskannan luovutusta koskevaa sääntelyä rajoittaa kuitenkin perustamissopimuksen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltävä 12 artikla. Sen perusteella jäsenvaltion alueella toimivia ulkomaisia ja kotimaisia vakuutusyrityksiä on kohdeltava keskenään yhdenmukaisesti. Periaatteesta voidaan poiketa lähinnä vain yleisen edun suojaamiseksi.

Vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöstä annetun lain vakuutuskannan luovutusta koskevat säännökset on laadittu ensisijaisesti koko vakuutustoimintaa silmällä pitäen. Säännöksissä ei ole otettu huomioon niitä erityispiirteitä, joita työtaturmavakuutukseen osana lakisäätteistä sosiaaliturvaa sisältyy. Työtaturmavakuutuksessa vakuutuskannan luovutuksen kohteena olevan vastuvelan pääosin muodostava korvausvastuu on vakuutusyhtiön velkaa vakuutetuille eikä vakuutuksenottajille. Vakuutuskannan luovutusta vakuutusyhtiöstä toiseen voi vaikuttaa siihen, kuinka hyvin vakuutuksen kattamat vastuut on käytännössä turvattu. Näiden lakisäätetien tapaturmavakuutuksen erityispiirteiden vuoksi on tarpeen säätää tapaturmavakuutuslaissa erikseen vakuutuskannan luovutuksen edellytyksistä.

Henkilövakuutuksissa riskin sijaintivaltiolle on ensisijainen tarve huolehtia vakuutetun turvan säilymisestä vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä. Tämä tarve on erityisen suuri työtaturmavakuutuksen kohdalla, jossa kysymys on vakuutuksesta, joka on osa lakisäätteistä sosiaaliturvajärjestelmää ja jossa vakuutuksenottaja ja vakuutettu ovat eri tahoja.

Jäsenvaltio voi vahinkovakuutusdirektiivien estämättä säätää vakuutuksenottajalle oikeuden irtisanoa vakuutus vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä. Vakuutusyhtiölain

16 a luvun 12 §:n mukaan vakuutuksenottaja voi irtisanoa vakuutuksen vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä. Sen sijaan tapaturmavakuutuslain nykyisten säännösten mukaan tämä ei ole mahdollista. Vakuutuksenottajan irtisanomisoikeus tulisi näissä tapauksissa ulottaa myös lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen. Sen sijaan vakuutettua irtisanomisoikeus ei tapaturmavakuutuskannan luovutuksen yhteydessä suojaisi. Irtisanomisoikeuden säätäminen ei olisi käytännössä mahdollistakaan, koska kyseessä on työnantajan ottama vakuutus, jossa vakuutettuja henkilöitä ei yksilöidä. Vakuutus käsittää kaikki kullakin hetkellä työnantajan palveluksessa olevat työntekijät.

Tapaturmakorvaukset maksetaan vahingon sattuessa voimassa olleesta vakuutuksesta jatkuvina korvauksina niin kauan kuin korvaukseen oikeuttavaa vahinkoa syntyy. Pääomitetuina kertasuorituksina korvauksia ei eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta makseta. Siksi vakuutusyhtiöiden on pääsääntöisesti etukäteen varauduttava tuleviin vastuisiin rahastoimalla tähän tarvittavat varat. Irtisanomisoikeuden laajentaminen vakuutettuihin ei voisi antaa suojaa jo korvausta saaville eikä myöskään muille vakuutetuille vakuutuksesta mahdollisesti myöhemmin maksuun tulevien korvausten suhteen, koska vakuutuksen irtisanomisella ei voida vaikuttaa vakuutuskantaan liittyvän vastuunkantokyvyn säilymiseen.

Suomen työtapaturmavakuutusjärjestelmään kuuluvat myös ammattitaudeista johtuvat vastuut, joista muualla Euroopassa huolehditaan yleensä julkisen laitoksen tai elimen toimesta. Ammattitaupeihin liittyvän vastuun ennakointi on niiden erityisluonteen ja niitä koskevan lääketieteellisen tiedon jatkuvan kehittymisen vuoksi erityisen vaativaa. Ammattitaupeissa korvausvastuu voi toteutua jopa vuosikymmenten kuluttua vakuutuksen päättymisestä. Vakuutusyhtiön korvausvelvollisuus määräytyy sen työn perusteella, joka on viimeksi voinut aiheuttaa ammattitaudin.

Koska vakuutettu ja vakuutuksenottaja ovat eri tahoja, korvauksensaaja ei voi vaikuttaa vakuutuksen irtisanomalla myöskään korvausasiassa saamaansa huonoon palveluun. Koska työtapaturmavakuutus on lakisääteistä

sosiaaliturvaa, korvauksenhakija on oikeutettu saamaan vakuutusyhtiöltä lain edellyttämää neuvontaa ja palvelua. Korvaustoiminnan asianmukainen hoito edellyttää käytännössä vakuutusyhtiöltä myös muun sosiaaliturvajärjestelmän, työelämän ja siihen liittyvän normiston sekä eri paikkakuntien työllisyysolosuhteiden tuntemusta. Riittävän palvelutason ja korvaustoiminnan edellyttämien paikallistuntemuksen ylläpitäminen on vaikeaa, jos toimintaa harjoitetaan yksinomaan ulkomaisesta toimipaikasta käsin.

Koska lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tarkoituksena on antaa työntekijälle toimeentulo työtapaturman ja ammattitaudin varalta, on ensisijaisen tärkeää, ettei tätä turvaa vaaranneta heikentämällä vakuutuskantaan liittyvää vastuunkantokykyä. Vakuutuskannan luovutuksesta säädettäessä on siksi huolehdittava työntekijän turvan säilymisestä niin, että hän saa myös tulevaisuudessa hänelle lain mukaan kuuluvat korvaukset.

Työtapaturmavakuutusjärjestelmä rahoitetaan työn aiheuttaman riskin mukaisilla työnantajan vakuutusmaksuilla. Jos vakuutusyhtiö tulee maksukyvyttömäksi, sen vastuista huolehtivat tapaturmavakuutuslain 38 b ja 38 c §:ssä säädetyn yhteistakuun perusteella muut tapaturmavakuutusyhtiöt. Kotimaisilta vakuutusyhtiöltä edellytetään lisäksi, että ne tekevät etukäteen tietyn suuruisen vastuuvauruksen mahdollista yhteistakuumaksua varten. Toteutuneesta yhteistakuumaksusta aiheutuva kustannus siirtyy pakollisissa vakuutusmaksuissa vakuuttamisvelvollisten työnantajien kustannettavaksi. Sen vuoksi on tarpeen ehkäistä, ettei vakuutuskannan luovutusten yhteydessä heikennetä vakuutuskantaan liittyvää vastuunkantokykyä siten, että se voisi johtaa järjestelmän rahoitusvastuun vääristymiseen.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt vastaavat kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvan osan toteuttamisesta. Yksittäiset tapaturmavakuutusyhtiöt vastaavat lisäksi suoraan myös eräistä sosiaaliturvan rahoitukseen liittyvistä, valtionaloudelle aiheutuvista kustannuksista, kuten niin sanotun täyskustannusvastuumaksun kattamisesta. Kansallisen sosiaaliturvan kannalta on siten tärkeää, että lakisääteinen tapaturmavakuutusjärjestelmä säilyy tehok-

kaana ja toimintakykyisenä. Tapaturmavakuutuskannan luovutuksen yhteydessä olisi sen vuoksi otettava huomioon myös luovutuksen mahdolliset haittavaikutukset koko tapaturmavakuutusjärjestelmän toimivuuden ja vastuunkantokyvyn säilymisen kannalta.

Euron käyttöön siirtyminen lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa

Suomi on siirtymässä asteittain Euroopan talous- ja rahaliiton yhteiseen valuuttajärjestelmään. Euro otettiin Suomessa käyttöön tilivaluuttana 1 päivänä tammikuuta 1999 samalla, kun pysyvä muuntokurssi 5,94573 vahvistettiin. Myös rahamäärien pyöristäminen ja muut teknisluonteiset asiat on määrätty ylikansallisilla säädöksillä (neuvoston asetus (EY) N:o 974/98 euron käyttöön otosta ja neuvoston asetus (EY) N:o 1103/97 tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä).

Julkinen hallinto sekä eläkelaitokset ja muu vakuutusala siirtyvät henkilöasiakkaita ajatellen euron käyttöön vasta kolmen vuoden siirtymäkauden päätyttyä 1 päivänä tammikuuta 2002. Sitä ennen erilaiset lakisääteiset sosiaaliturvan etuudet maksetaan markkoina. Käteisenä rahana euro ei ole käytössä ennen kuin 1 päivänä tammikuuta 2002.

Oikeudelliselta kannalta lainmuutokset eivät ole välttämättömiä euron tullessa käteisenä rahana käyttöön, koska neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 14 artiklan mukaan siirtymäkauden päättyessä voimassa olevissa oikeudellisissa asiakirjoissa esiintyviä viittauksia kansallisiin valuuttayksiköihin pidetään viittauksina euroyksikköön muuntokurssien mukaisesti. Myös pyöristyssäännöt on vahvistettu neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1103/97. Oikeusturvan, lainsäädännön ymmärrettävyyden ja selkeyden sekä asiakaspalvelun kannalta säädöksissä ei kuitenkaan tulisi esiintyä markkamääriä sen jälkeen, kun eurot ja sentit ovat korvanneet markat ja pennit.

Hallituksen lähtökohtana on, että kaikissa sosiaalivakuutuksen etuussäännöksissä niin kuin lainsäädännössä yleisemminkin olevat markkamäärät muutetaan euroiksi vuoden 2002 alusta lukien. Muunnos euroiksi ja sentteiksi tehtäisiin pääsääntöisesti vahvistetulla

muuntokertoimella sekä käyttämällä euroasetuksen mukaista pyöristyssääntöä. Maksettavat etuudet määriteltäisiin yleensä sentin tarkkuudella. Sosiaaliturvan ja etenkin saman organisaation toimeenpaneman lainsäädännön sisällä tulisi kuitenkin noudattaa yhtenäisiä periaatteita. Keskeisenä tavoitteena kuitenkin on, että kustannukset eivät saa nousta. Toisaalta etuuksien taso ei saisi yksilötasollakaan laskea eikä varsinkaan etuuden maksatus lakata.

Tapaturmavakuutuslain nykyisiä etuuksia koskevia pyöristyssääntöjä, jotka on tarkoitettu koskemaan markkoja ja pennejä, ei voida sellaisinaan soveltaa yksiköltään lähes kuusinkertaisiin euroihin ja sentteihin. Siksi myös niitä olisi muutettava ja pienimpien markkamäärien osalta pyöristyksestä olisi luovuttava.

Myös vuosityöansion pyöristyssäännön osalta on tehtävä muutoksia. Jos näin ei tehtäisi, euroaikana pyöristystä ei voitaisi enää tehdä. Tästä aiheutuisi sekä käytännön vaikeuksia että myös muutoksia vahingoittuneiden asemaan sen perusteella, onko vahinko sattunut markka- vai euroaikana. Vuosityöansion pyöristämisestä luopumisesta aiheutuisi rahallisia vaikutuksia ansionmenetykskorvauksiin, koska vahingoittuneen vuosityöansio voisi euroaikana joissakin tapauksissa pienentyä sen takia, ettei markka-aikaa vastaavaa pyöristystä enää voitaisi tehdä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Vahinkovakuutusdirektiivien soveltaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen

Vahinkovakuutusdirektiivien ulottaminen lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen toteutettaisiin muuttamalla tapaturmavakuutuslakia siten, että oikeus lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen, toiminnan aloittamiseen liittyvä menettely sekä vakuustoittoiminnan taloudellinen valvonta määräytyisivät vahinkovakuutusdirektiiveihin mukautetun vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaisesti. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoit-

taminen edellyttäisi siten, että vakuutusyhtiöllä on toimilupa, joka käsittää sosiaali- ja terveysministeriön suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista antaman päätöksen 1 §:n 1 kohdassa mainitun vakuutusluokan 1 mukaisen tapaturmavakuutuksen. Muutoksella vahvistetaan muodollisesti, että vahinkovakuutusluokan 1 mukaisella tapaturmavakuutuksella tarkoitetaan myös lakisääteistä tapaturmavakuutusta. Toimiluvan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen suomalaiselle vakuutusyhtiölle ja sellaiselle ulkomaiselle vakuutusyhtiölle, jonka kotipaikka on kolmannessa valtiossa myöntää sosiaali- ja terveysministeriö. ETA-vakuutusyhtiölle tällaisen toimiluvan myöntää sen kotivaltion asianomainen viranomaisena. Toiminnan aloittamiseen liittyvä menettely ja vakuutustoiminnan talouden valvonta tapahtuisi vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain, vahinkovakuutusdirektiiveihin mukautettujen säännösten mukaan.

2.2. Tapaturmavakuutuskannan luovutus

Tapaturmavakuutuslakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jolla vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentista ja 14 §:n 1 momentista poiketen säädettäisiin erikseen lakisääteistä tapaturmavakuutusta koskevan vakuutuskannan luovuttamisen edellytyksistä. Nämä edellytykset säädettäisiin samanlaisiksi riippumatta siitä, onko kysymyksessä luovutus kotimaiseen vai ulkomaiseen vakuutusyhtiöön. Edellytyksiä noudatettaisiin soveltuvin osin vastaavasti myös silloin, kun Vakuutusvalvontavirasto päättää suostumuksen antamisesta ulkomaisen vakuutusyhtiön sijoittautumisoikeuden tai palveluiden tarjonnan vapauden perusteella Suomessa hankkiman tapaturmavakuutuskannan luovutuksesta. Sama koskisi myös kolmannen valtion edustuston täällä olevan tapaturmavakuutuskannan luovutusta. Muutoin menettelyn osalta noudatettaisiin edelleen vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain vakuutuskannan luovutusta koskevia määräyksiä.

Ensisijaisena edellytyksenä olisi, ettei luo-

vutus olennaisesti heikennä vakuutettujen turvaa. Turvan katsottaisiin tällä tavoin heikentyvän, jos vakuutuskannan vastaanottavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön mukainen vakavaraisuuden vähimmäisvaatimus on alhaisempi kuin luovuttavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön mukainen vakavaraisuuden vähimmäisvaatimus. Näin on siksi, että periaatteessa vähimmäisvaatimukset ylittävä varallisuus voidaan käyttää voitonjakoon tai jakaa vakuutusyhtiön omistajille.

Jos edellä mainitussa suhteessa eroa ei ole, vakuutettujen turvan heikentymistä tulisi arvioida luovuttavan ja vastaanottavan vakuutusyhtiön vakavaraisuusaseman ja sen kehityksen perusteella. Jos molemmat vakuutusyhtiöt täyttävät ja niiden voidaan arvioida luovutuksen jälkeenkin täyttävän riittävällä varmuudella vakavaraisuutta koskevat vaatimukset, luovutuksen ei voitaisi tältä osin katsoa yleensä johtavan vakuutettujen turvan olennaiseen heikentymiseen.

Suostumuksen myöntämistä harkittaessa olisi myös otettava huomioon se, missä määrin jälleenvakuutusta voidaan käyttää pienentämään katettavaa vastuuvakoa. Jos tämä määrä on vastaanottavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön mukaan huomattavasti suurempi kuin luovuttavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön mukaan, luovutuksen voidaan katsoa heikentävän vakuutettujen turvaa. Lisäksi tällöin on otettava huomioon myös annetun jälleenvakuutusliikkeen hajauttamista koskevat määräykset.

Samoin suostumuksen myöntämistä harkittaessa olisi otettava huomioon vakuutuskannan edelleen luovutukseen liittyvät seikat. Vakuutettujen turvan voidaan arvioida olennaisesti heikentyvän myös silloin, kun vakuutuskannan edelleen luovutukselle asetetaan vastaanottavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön mukaan väljemmät edellytykset kuin luovuttavaan vakuutusyhtiöön sovellettavan lainsäädännön mukaan.

Lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoitettavalle vakuutusyhtiölle asetetaan tapaturmavakuutuslaissa sekä muussa, julkista tehtävää hoitavaan yhteisöön sovellettavassa lainsäädännössä vaatimuksia, jotka turvaavat vakuutetun aseman. Vakuutetulla on oikeus saada

lain edellyttämää neuvontaa ja palvelua korvausasioissa joko suomeksi tai ruotsiksi sen mukaan, mikä hänen äidinkiелensä on. Päättökset on perusteltava ja vakuutusyhtiö on velvollinen järjestämään vahingoittuneelle mahdollisuuden tutustua kaikkiin asian käsittelyyn liittyviin asiakirjoihin. Vahingoittuneen kuntoutukseen ja ansionmenetykseen liittyvissä korvausasioissa on otettava huomioon muun muassa vahingoittuneen asuinpaikkakunnan työllisyystilanne. Korvausasioiden hoitaminen edellyttää siksi, että vakuutusyhtiöllä on riittävä asiantuntemus näiden seikkojen suhteen samoin kuin myös Suomen muusta sosiaaliturvajärjestelmästä. Mikäli vastaanottava vakuutusyhtiö harjoittaa toimintaa, päinvastoin kuin luovuttava vakuutusyhtiö, ilman Suomessa olevaa edustajaa tai asioimistoa, voidaan vakuutetun aseman arvioida yleensä muodostuvan heikommaksi luovutuksen seurauksena.

Suostumuksen myöntämistä harkittaessa olisi yhtenä perusteena otettava huomioon lisäksi se, miten luovutuksen voidaan arvioida vaikuttavan koko lakisäateisen tapaturmavakuutusjärjestelmän toimintaedellytyksiin ja kykyyn suoriutua velvoitteistaan. Näitä seikkoja tulisi arvioida sekä luovuttavan ja luovutuksen vastaanottavan vakuutusyhtiön että koko tapaturmavakuutusjärjestelmän kannalta ottaen huomioon muun muassa yhteistakuujärjestelmä.

Edellytysten arvioinnin tulisi olla sitä tiukempi, mitä suuremman vakuutuskannan luovutuksesta on kysymys. Arvioinnissa olisi otettava huomioon muun muassa luovuttavan ja luovutuksen vastaanottavan vakuutusyhtiön markkina-asema sekä luovutuksen vaikutus tapaturmavakuutusmarkkinoiden

kehittymiseen ja kilpailutekijöihin. Vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 3 momentin mukaan, jota myös lakisäateisen tapaturmavakuutuskannan luovutuksen osalta noudatettaisiin, luvan myöntämistä harkittaessa on pyydettävä asiasta myös kilpailuviraston lausunto, mikäli järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annetussa laissa (305/1998) tarkoitetun yrityskauppavalvonnan piiriin. Huomioon harkinnassa olisi otettava myöskin se, miten luovuttavan ja luovutuksen vastaanottavan vakuutusyhtiön on varauduttava niitä koskevien säännösten mukaan mahdolliseen yhteistakuuvastuuseen.

Vakuutusyhtiön maksuvaikeuksista seuraavat haittavaikutukset siirtyvät yhteistakuujärjestelmän kautta viime kädessä vakuutuksenottajien kannettaviksi.

2.3. Euron käyttöön siirtyminen lakisäateisessä tapaturmavakuutuksessa

Esityksessä ehdotetaan, että tapaturmavakuutuslain sisältämät markkamäärät muutettaisiin euroiksi ja tarvittaessa senteiksi. Muunnettavan markkamäärän nykyinen tarkkuustaso säilytettäisiin niin hyvin kuin se on mahdollista. Nykyisin säännöksissä täysinä markkoina sekä kymmeninä, satoina tai tuhansina markkoina olevat rahamäärät muutettaisiin sentin tarkkuudelle. Muunto tapahtuisi käyttäen muuntokerrointa sellaisenaan. Pyöritys sentin tarkkuudelle tehtäisiin euroasetuksen mukaisesti siten, että pyöritys tapahtuisi ylöspäin, jos muuntokurssin soveltamisen tulos on täsmälleen senttiyksikön keskilähdessä. Rahamäärissä tulisi siten käytöön kaksi desimaalia.

Myös tapaturmavakuutuslain nykyiset pyörityssäännökset ehdotetaan muutettaviksi. Vuosityöansio pyöristettäisiin korvausta laskettaessa lähimpään täyteen kymmeneen euroon. Myös indeksikorotuksia tehtäessä saatuja rahamääriä koskevat pyörityssäännökset ehdotetaan muutettaviksi. Nykyisen lain nojalla lähimpään täyteen kymmeneen markkaan pyöristettäviä rahamääriä ehdotetaan euromääräisinä pyöristettäviksi lähimmäksi täydeksi euroksi ja lähimpään täyteen sataan markkaan pyöristettäviä rahamääriä lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi. Lähimpään täyteen markkaan ja täyteen kymmeneen penniin pyöristettävien rahamäärien osalta luovutettiin kokonaan pyöristämistä. Uusilla pyörityssäännöillä pyritään siten mahdollisimman pieniin muutoksiin.

Lakisäateisessä tapaturmavakuutuksessa lähinnä järjestelmän rahoituksellisten syiden vuoksi sovelletun periaatteen mukaan, korvaukset määräytyvät vahingon sattumishetkellä voimassa olleen lainsäädännön mukaan. Takautuvia muutoksia lainsäädäntöön ei tehdä. Näin ollen euron käyttöön oton vuoksi ehdotettuja säännöksiä tulitisiin soveltamaan vain niihin vahinkoihin, jotka sattuvat säännösten voimaan tulon jälkeen. Ennen tammi-

kuun 1 päivää 2002 sattuneisiin vahinkoihin sovellettaisiin siten sattumisajankohdan lainsäädäntöä, eikä niiden osalta ole tarpeen tehdä lainmuutoksia. Lain voimaantullessa makussa olevat sekä voimaan tulon jälkeen aikaisemman lainsäädännön mukaan maksuun tulevat markkamääräiset korvaukset muutettaisiin korvausta myönnettäessä ja maksettaessa neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 14 artiklan mukaisesti suoraan euromääräiseksi virallista muuntokerrointa käyttämällä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Vahinkovakuutusdirektiivien soveltaminen

Tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen liittyvät muutokset ovat osin periaatteellisia ja osin teknisiä. Muutoksilla tunnustetaan vahinkovakuutusdirektiivien soveltamisalan ulottuvuus lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen sekä saatetaan markkinoille tuloa koskeva menettely direktiivien mukaiseksi. Käytännön tasolla muutokset eivät ole kovin merkittävät, koska jo vuonna 1996 tehdyillä lainmuutoksilla lakisääteinen tapaturmavakuutus saatettiin käytännössä vastaamaan direktiivien vaatimuksia muun muassa yhden toimiluvan ja kotivaltion suorittaman taloudellisen valvonnan periaatteiden osalta. ETA-vakuutusyhtiö voi jo nykyisen lain mukaan harjoittaa työtaturmavakuutusta Suomessa kotivaltionsa viranomaisten antamalla toimiluvalla ja näiden yksinomaisessa talouden valvonnassa. Myöskään vakuutusmaksujen perusteita ei ole enää vaadittu viranomaisen toimesta vahvistettaviksi.

Direktiivien soveltamisesta huolimatta lakisääteinen tapaturmavakuutus on edelleen osa kansallista lakisääteistä sosiaaliturvaa, josta päättäminen kuuluu Suomelle. Koska kysymys on Suomen lainsäädännön mukaan pakollisesta työtaturmavakuutuksesta, Suomi voi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 55 artiklan mukaan vaatia, että sitä harjoittavat ulkomaisetkin vakuutusyhtiöt noudattavat Suomen lainsäädännön tätä vakuutusta koskevia erityismääräyksiä, lukuun ottamatta talouden vakauden valvontaa koskevia määräyksiä.

3.2. Tapaturmavakuutuskannan luovutus

Tapaturmavakuutuskannan luovutukseen liittyvissä säännöksissä on pyritty ottamaan huomioon ne erityispiirteet, joita järjestelmään osana pakollista sosiaaliturvajärjestelmää liittyy. Muutokset vahvistavat vakuutettujen oikeusturvaa asettamalla luovutuksen keskeisiksi edellytyksiksi vakuutetun turvan säilymiseen liittyvät seikat. Muutoksilla ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

3.3. Euron käyttöönotto

Euron käyttöönottoon liittyvillä muutoksilla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, koska muutokset on pyritty tekemään ilman kustannusvaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä ja Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa sekä Vakuutusvalvontavirastoa.

Euron käyttöönottoon liittyvien muutosten pohjana on valtiovarainministeriön EMU-projektin 18 päivänä joulukuuta 1997 hyväksymä Suomen kansallinen siirtymäsuunnitelma euron käyttöön ottamiseksi sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä sen pohjalta laadittu suunnitelma eurojärjestelmään siirtymiseksi 1 päivästä tammikuuta 2002 lukien (Euro-rahatyöryhmän muistio, STM:n työryhmämuistioita 1998:20). Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö asetti lisäksi 1 päivänä maaliskuuta 1999 siirtymäkauden ajaksi Euron käyttöönottoprojektin, jossa olivat edustettuina Suomen vakuutusyhtiöiden keskusliitto, Kansaneläkelaitos, Suomen Kuntaliitto ja Eläketurvakeskus. Myös Tapaturmavakuutuslaitosten liitto on osallistunut projektin säädytöryhmän työskentelyyn. Euroon siirtymistä on valtionhallinnossa koordinoitunut valtiovarainministeriön asettama EMU-projektin julkisen sektorin työryhmä.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta hyväksyi 11 päivänä tammikuuta 2000 yleiset periaatteet, jotka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asettama Euron käyttöönot-

toprojektin johtoryhmä oli esittänyt muistiossaan 30 päivänä marraskuuta 1999.

Johtoryhmän esittämien periaatteiden mukaan säädöksissä olevat markkamäärät tulee muuttaa 1 päivänä tammikuuta 2002 lukien euroiksi ja senteiksi käyttäen vahvistettua muuntokerrointa. Pyöritykset tulee tehdä euroasetuksen mukaisesti. Etuudet tulee maksaa samasta ajankohdasta euroina ja sentteinä. Tulo- ja omaisuusrajoja sekä eräitä hallinnollisia raja-arvoja voidaan kuitenkin pyörittää täyteen euroon tai nolllilla päättyvään euromäärään. Myös tältä osin ratkaisut tulee

toteuttaa mahdollisimman kustannusneutraalisti. Säädöksissä olevat maininnat, kuten markka tai markkamäärä tulee muuttaa kuulumaan joko euroksi tai rahamääräksi. Etuus ei saa euron käyttöönoton takia pienentyä eikä myöskään lakata. Edellä lueteltuja periaatteita tulee soveltaa myös lakia alemman asteisissa säädöksissä ja soveltuvin osin muusakin kuin sosiaaliturvaa koskevassa lainsäädännössä.

Esitys on valmisteltu noudattaen edellä kuvattuja yleisiä periaatteita.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tapaturmavakuutuslaki

10 §. Pykälän 1 momentissa oleva markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

11 §. Pykälän markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

12 §. Pykälän 1 ja 2 momenteissa olevat markkamäärät ehdotetaan muutettaviksi euromääräisiksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

16 §. Pykälän 3 momentissa oleva markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

20 §. Pykälän 1 ja 2 momentissa olevat markkamäärät ehdotetaan muutettaviksi euromääräisiksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

28 §. Pykälän 5 momentissa säädetty vuosityöansion pyöristyssääntö ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuosityöansio pyöristettäisiin lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi, kun se nykyisin pyöristetään lähimmäksi täydeksi sadaksi markaksi. Pyöristyssäännön muuttamisella säilytetään nykyinen pyöristetyn vuosityöansion käsite myös euroaikana vuosityöansioon perustuvien ansionmenetykskorvauksien osalta. Pykälän 6 momentissa oleva markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

29 §. Pykälään tehtävillä muutoksilla saetaan kolmas vahinkovakuutusdirektiivi koskemaan lakisääteistä tapaturmavakuutusta. Tapaturmavakuutuslain 8 §:n mukaan työnantajan on, mikäli lain 9,10 ja 12 §:n vakuuttamisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista ei muuta johdu, otettava vakuutus vakuutus-

laitoksesta, jolla on oikeus tämän lain mukaisten vakuutusten antamiseen. Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan tällaisen vakuutuksen voisi myöntää vakuutusyhtiö, jolla on oikeus toimilupansa perusteella harjoittaa vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista annetun sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (858/1995) 1 §:n 1 kohdassa mainitun vahinkovakuutusluokan 1 mukaista vakuutusta. Vakuutuksen harjoittamisen ja markkinoille tulon edellytykset määräytyisivät siten suomalaisen vakuutusyhtiön osalta vakuutusyhtiölain ja ulkomaisen vakuutusyhtiön osalta ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan.

Vakuutusyhtiölakia sovelletaan suomalaiseen keskinäiseen vakuutusyhtiöön ja vakuutusosakeyhtiöön. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa kotimaiselle vakuutusyhtiölle toimiluvan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittaminen Suomessa edellyttäisi siten että, sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt kotimaiselle vakuutusyhtiölle toimiluvan, joka sisältää edellä mainitun vahinkovakuutusluokan 1 mukaisen vakuutuksen.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen voisi myöntää lisäksi sellainen ulkomainen vakuutusyhtiö, jolla on ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan oikeus harjoittaa sanottua vakuutusta. Edellytyksenä on siten myös ulkomaisen vakuutusyhtiön kohdalla, että sillä on toimilupa vahinkovakuutusluokan 1 tarkoittaman tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen.

Ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa on erikseen määräyksiä ETA-vakuutusyhtiöiden ja kolmannen valtion vakuutusyhtiöiden osalta. ETA-vakuutusyhtiö saa toimiluvan vahinkovakuutusluokan 1 mukaisen vakuutuksen harjoittamiseen kotivaltionsa viranomaiselta. ETA-vakuutusyhtiö saa harjoittaa tämän toimiluvan perusteella työtapaturmavakuutusta joko perustamalla edustuston (sijoittautumisoikeus) taikka toi-

mimalla Suomessa suoraan kotivaltiossaan tai muussa jäsenvaltiossa sijaitsevasta toimipaikasta käsin (vakuutuspalveluiden vapaa tarjonta). Toiminnan aloittaminen Suomessa edellyttää kotivaltion antaman toimiluvan lisäksi, että Vakuutusvalvontavirasto saa vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 7 tai 10 §:ssä tarkoitetun edustuston perustamisilmoituksen tai vapaan tarjonnan aloittamisilmoituksen.

Edellä mainitun 7 §:n mukaan ilmoituksen tulee sisältää riittävät tiedot perustettavaksi aiotun edustuston liiketoiminnasta, hallinnosta ja pääasiamiehestä sekä ensimmäisessä vahinkovakuutusdirektiivissä asetettujen vähimmäisvakavaraisuusvaatimusten täyttymisestä. Vakuutusvalvontaviraston on ilmoituksen saatuaan kahden kuukauden kuluessa ilmoitettava kyseiselle viranomaiselle ne yleisen edun vaatimat ehdot, joita noudattaen vakuutusliikettä on Suomessa harjoitettava. Jos kysymys on palveluiden vapaan tarjonnan aloittamisesta, Vakuutusvalvontaviraston on saatava ulkomaisen vakuutusyhtiön kotivaltion vakuutustarkastuksesta vastaavalta viranomaiselta selvitys vakavaraisuusvaatimusten täyttymisestä ja siitä, minkä vakuutusluokan mukaista toimintaa yhtiöllä on oikeus harjoittaa samoin kuin, mitä riskejä vakuutusyhtiön toiminta Suomessa koskee.

Vakuutusyhtiö voi aloittaa sijoittautumisoikeuden perusteella toimintansa Suomessa heti, kun se on saanut kotivaltionsa viranomaisen kautta tiedot niistä yleisen edun vaatimista ehdoista, joita sen on Suomessa noudatettava, viimeistään kuitenkin kahden kuukauden kuluessa siitä lukien, kun sen kotivaltion viranomaisen lähetti edustuston perustamista koskevan ilmoituksen Vakuutusvalvontavirastolle. Työtapaturmavakuutuksen vapaan tarjonnan ETA-vakuutusyhtiö voi aloittaa Suomessa heti, kun se on saanut kotimaansa viranomaiselta tiedon siitä, että ilmoitus toiminnan aloittamisesta on lähetetty Vakuutusvalvontavirastolle.

Kolmannen valtion vakuutusyhtiö, voisi harjoittaa lakisääteistä tapaturmavakuutusta Suomessa, kuten nykyisinkin, vain sosiaali- ja terveysministeriön antamalla toimiluvalla ja perustamalla tänne sitä varten edustuston, jota johtaa ministeriön hyväksymä pää-

asiamies. Toimilupa on ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan annettava, jos aiotusta vakuutusliikkeestä saadun selviytyksen perusteella vakuutusyhtiön voidaan arvioida noudattavan toiminnassaan terveitä ja varovaisia liikeperiaatteita ja päämies täyttää laissa säädetyt vaatimukset. Tällaisen vakuutusyhtiön Suomeen perustettuun edustustoon sovelletaan suomalaisia vakuutusyhtiöitä koskevia vakavaraisuusmääräyksiä.

Kolmannen valtion vakuutusyhtiön Suomessa olevan edustuston valvonta kuuluu Vakuutusvalvontavirastolle. ETA-vakuutusyhtiön talouden valvonta sen sijaan kuuluu vakuutusyhtiön kotivaltiolle. Talouden valvonta käsittää erityisesti vakuutusyhtiön vakavaraisuuden, vakuutusteknisen vastuuvelan ja sen katteena olevien varojen tarkastamisen. Muutoin ETA-vakuutusyhtiön lakisääteisen tapaturmavakuutustoiminnan valvonta kuuluu Vakuutusvalvontavirastolle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vakuutusyhtiön velvollisuudesta ilmoittaa tämän lain mukaisen toimintansa aloittamisesta Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle. Ilmoitus olisi tehtävä viimeistään kaksi kuukautta ennen toiminnan aloittamista. Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen ei kuitenkaan olisi toiminnan aloittamisen edellytys. Ilmoitus täydentää direktiivien mukaista ilmoitusmenetelyä, eikä se ole ristiriidassa niiden kanssa. Ilmoitusvelvollisuuden säätäminen on tarpeen sen vuoksi, että liiton on tiedettävä täsmällisesti ajankohta, jolloin vakuutusyhtiö ryhtyy tosiasiallisesti harjoittamaan tämän lain mukaista vakuutusta. Vahinkovakuutusluokan 1 mukainen vakuutus käsittää sekä yksityistapaturmavakuutuksen että lakisääteisen tapaturmavakuutuksen eikä niitä voida erotella toimiluvassa. ETA-vakuutusyhtiön kotivaltionsa viranomaisen kautta tekemä ilmoitus mainitun vahinkovakuutusluokan mukaisen toiminnan aloittamisesta Suomessa ei käytännössä välttämättä johda siihen, että liiketoiminta aloitetaan kaikkien vakuutusluokan mahdollistamien vakuutuslajien osalta. Lakisääteistä tapaturmavakuutusta Suomessa harjoittavan vakuutusyhtiön on tämän lain mukaan kuuluttava Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon ja osallistuttava sen kustannuksiin. Samoin vakuutusyhtiön on osallistuttava muun muassa indeksikorotusten ta-

sausjärjestelmään sekä huolehdittava eräistä muista lakisääteisistä maksuista ja tehtävistä. Tarkoituksenmukaista on, että nämä velvoitteet koskevat vakuutusyhtiöitä vasta silloin, kun ne tosiasiallisesti aloittavat tämän lain mukaisen liiketoiminnan harjoittamisen Suomessa.

Pykälän 3 momentin sanamuotoa tarkennetaan niin, että säännös tapaturmavakuutuslain ensisijaisesta soveltamisesta koskee vain vakuutusyhtiön tämän lain mukaista vakuutus-toimintaa.

29 a §. Pykälässä säädettäisiin erikseen ehtoista, joilla lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutuskanta voidaan luovuttaa toiseen vakuutusyhtiöön. Säännös syrjäyttäisi vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 momentissa kotimaisen vakuutuskannan luovutukselle asetetut edellytykset. Muilta osin tällaisen vakuutuskannan luovutukseen sovellettaisiin vakuutusyhtiölain määräyksiä. Suostumukseen voitaisiin myös liittää edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Tarkoituksena on, että samat vakuutuskannan luovutusta koskevat erityisedellytykset koskisivat kaikkea lakisääteisen tapaturmavakuutuskannan luovutusta. Siksi pykälän 1 momentissa säädetyt edellytykset ulotettaisiin sen 2 momentissa koskemaan soveltuvin osin myös suostumusta, jonka Vakuutusvalvontavirasto ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64-66 §:n nojalla antaa ulkomaisen vakuutusyhtiön tapaturmavakuutuskannan luovutuksen osalta. Tällöin ei siten sovellettaisi viimeksi mainitun lain 64 §:n 2 momentissa säädettyjä, vakuutusten käsittämiä etuja ja vakuutustoiminnan tervettä kehitystä koskevia edellytyksiä.

30 §. Pykälään tehtäisiin tarkennus, ettei vakuutusyhtiölainsäädäntö tulisi sovellettavaksi 29 §:n 3 momentin viittaussäännöksen kautta valtiokonttorin osalta.

32 §. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin lisäys vakuutuksenottajan irtisanomisoikeudesta vakuutuskannan luovutustapauksissa, koska säännöksen nykyinen sanamuoto on irtisanomisen osalta kirjoitettu tyhjentävästi. Momenttiin lisättäisiin vakuutusyhtiölain irtisanomisoikeuden antavan 16 a luvun 12 §:n 1 momentin soveltamista koskeva viittaus.

35 a §. Pykälän markkamäärä ehdotetaan

muutettavaksi euromääräiseksi pyöristetynä euroasetuksen mukaisesti vahvistettua muuntokurssia käyttäen lähimpään senttiin. Pykälään lisättäisiin selvennyksen vuoksi säännös, jonka mukaan myös vakuutuskauden alussa vakuutuksenottajalta perittävän ennakkovakuutusmaksun kohdalla olisi noudatettava 35 §:n 2 momentin mukaisia, vakuutusmaksua koskevia määräyksiä. Siten myös ennakkovakuutusmaksun olisi oltava, sitä määrättäessä käytettävissä olevien tietojen perusteella arvioituna, kohtuullisessa suhteessa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ottaen huomioon työn aiheuttama tapaturma- ja ammattitautiriski. Määräyksen tarkoituksena on suojata vakuutuksenottajaa siltä, ettei ensimmäistä vakuutusmaksua markkinointisyistä asetettaisi perusteettoman alhaiseksi.

Pykälää muutettaisiin lisäksi siltä osin kuin siinä säädetään mahdollisuudesta poiketa tasoitusvakuutusmaksun tilitystä koskevasta vuoden määräajasta erikoistariffoitujen vakuutusten kohdalla (vakuutus, jossa vakuutuksenottajan omassa työssä sattuneet tapaturmat vaikuttavat suoraan vakuutusmaksuun). Säännös mahdollistaa nykyisin sen, että vakuutuksenottaja ja vakuutusyhtiö voivat tällaisissa tapauksissa vapaasti sopia tasoituskauden pituudesta. Mikäli tällöin sovitaan hyvin pitkistä tasoituskaudesta ja perityt ennakkovakuutusmaksut jäävät merkittävästi alhaisemmiksi kuin lopullinen vakuutusmaksu, vakuutuksenottajan velvollisuus suorittaa tasausmaksut vakuutuksen päättyessä saattaa käytännössä kuitenkin estää vakuutuksenottajaa vaihtamasta vakuutusyhtiötä. Sen vuoksi mahdollisuus poiketa näissä tapauksissa vuoden määräajasta rajoitettaisiin enintään kolmeen vuoteen.

47 §. Pykälän 1 ja 3 momenteissa olevat markkamäärät ehdotetaan muutettaviksi euromääräisiksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristetynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

48 §. Pykälän 1 momentissa oleva markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristetynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti.

53 §. Pykälän 5 momentissa oleva markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen

pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti. Pykälään tehdään myös vähimmäismaksun vuosittaista suorittamisvelvollisuutta koskeva tarkennus.

60 §. Pykälän 1 momentissa säädetyt pyöristyssäännöt ehdotetaan muutettaviksi siten, että nykyään lähimmäksi tädeksi kymmeneksi markaksi pyöristettävät rahamäärät (12 §, 35 a §) pyöristettäisiin lähimmäksi tädeksi euroksi, lähimmäksi tädeksi sadaksi markaksi pyöristettävät rahamäärät (11 §, 16 § 3 mom., 28 § 6 mom. ja 53 § 5 mom.) pyöristettäisiin lähimmäksi tädeksi kymmeneksi euroksi. Nykyään lähimmäksi tädeksi kymmeneksi penniksi (20 § 2 mom.) ja lähimmäksi tädeksi markaksi (20 § 1 mom.) pyöristettävien rahamäärien osalta ehdotetaan luovuttavaksi pyöristyksestä, koska ei ole tarkoituksenmukaista eikä tarpeellista pyöristää rahamääriä kymmenien senttien tarkkuudella. Markkamäärää koskevat ilmaiset ehdotetaan muutettavaksi rahamääräksi.

60 a §. Pykälän 4 momentissa oleva markkamäärä ehdotetaan muutettavaksi euromääräiseksi vahvistettua muuntokurssia käyttäen pyöristettynä lähimpään senttiin euroasetuksen mukaisesti. Nykyisin tämän lähimmäksi tädeksi markaksi pyöristettävän rahamäärän osalta ehdotetaan luovuttavaksi pyöristyksestä, koska alle yhden euron tarkkuudella tehtävä pyöristys ei olisi tarkoituksenmukainen. Markkamäärää koskeva ilmaisu ehdotetaan muutettavaksi rahamääräksi.

1.2. Vakuutusyhtiölaki

2 Luku. Vakuutusyhtiön perustaminen

5 §. Pykälän 4 momenttiin tehdään tekninen tarkistus, koska oikeus lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen määräytyy vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan.

2. Voimaantulo

Laki tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2001. Euron käyttöön ottoon liittyvä lain 10 §:n 1 momentti, 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2 momentti, 28 §:n 5 ja 6 momentti, 35 a §, 47 §:n 1 ja 3 momentti, 48 §, 53 §:n 5 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 60 a §:n 4 momentti ehdotetaan kuitenkin tulemaan voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2002. Viimeksi mainittuja säännöksiä sovellettaisiin vain tapaturmiin, jotka sattuvat ja ammattitaitteihin, jotka ilmenevät 1 päivänä tammikuuta 2002 tai sen jälkeen. Päätös etuuden määrästä joulukuun 31 päivän 2001 jälkeiseltä ajalta voitaisiin kuitenkin antaa euromääräisenä jo ennen lain voimaantuloa.

Ennen tammikuun 1 päivää 2002 sattuneisiin vahinkoihin sovellettaisiin niiden sattumisajankohdan lainsäädäntöä. Korvaukset määräytyisivät siis vahingon sattumishetkenä voimassa olleen tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaan. Lain voimaantultua näissä vahingoissa maksettavat markkamääräiset korvaukset muutetaan euromääräisiksi virallista muuntokerrointa käyttämällä suoraan neuvoston asetuksen (EY) N:o 974/98 14 artiklan mukaan.

Voimaantulosäännöksessä säädettäisiin myös siitä, mitkä ovat indeksillä korotettavien euromäärien perusvuodet eli minkä vuoden tasolla laissa oleva rahamäärä on ilmaistu. Perusvuodet olisivat samat kuin nyt voimassa olevassa laissa kyseisten markkamäärien osalta.

Laki vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2001.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 10 §:n 1 momentti, 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2 momentti, 28 §:n 5 ja 6 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 momentti, 35 a §, 47 §:n 1 ja 3 momentti, 48 §, 53 §:n 5 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 60 a §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 10 §:n 1 momentti, 12 §:n 2 momentti ja 48 § laissa 956/1971, 11 §, 12 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 momentti, 35 a § ja 60 §:n 1 momentti laissa 1204/1996, 16 §:n 3 momentti laissa 948/1992, 20 §:n 1 ja 2 momentti sekä 53 §:n 5 momentti laissa 526/1981, 28 §:n 5 ja 6 momentti sekä 47 §:n 1 momentti laissa 1642/1992, 47 §:n 3 momentti laissa 1329/1999 ja 60 a §:n 4 momentti laissa 940/1984, sekä

lisätään lakiin uusi 29 a § seuraavasti:

10 §

Työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12. Myös sellainen työnantaja, joka ei ole yhteisö tai säätiö ja jota viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa on verotettu enintään 571,84 euron tuloista, on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen vuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 30.

myös tätä korvausvelvollisuutta. Vakuutuskirjaan on aina merkittävä, onko työnantajalla omavastuu vai ei.

Työnantaja, joka 10 §:n mukaisesti on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, on kuitenkin velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun korvauksen 8,41 euron määrään asti kustakin työtapaturmasta.

16 §

Hautausapu on 3 010,56 euroa.

11 §

Jos työtapaturma sattuu sellaisen työnantajan työssä olevalle työntekijälle, joka on laininlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto vastaa tämän lain mukaisen korvauksen suorittamisesta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus 36 §:ssä tarkoitetun maksun lisäksi periä työnantajalta, mitä näin määrätään korvauksena suoritettavaksi, kuitenkin enintään 168,19 euroa tapaturmaa kohden.

20 §

Jos työntekijä saamansa vamman tai sairauden vuoksi on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen apua taikka jos vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, hänelle voidaan suorittaa, niin kauan kuin edellytykset ovat olemassa haittalisää, joka päivää kohti on enintään 2,35 euroa. Tätä lisää ei kuitenkaan suoriteta siltä ajalta, jona työntekijälle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

12 §

Vakuuttamisvelvollisen työnantajan on itse 16,82 euron määrään asti suoritettava korvauksista kustakin työtapaturmasta, jollei vakuutusta ole vapaaehtoisesti ulotettu käsittämään

Työntekijälle, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista taikka jolla on opaskoira, voidaan

suorittaa lisäkorvauksena enintään 0,47 euroa päivältä.

28 §

Korvausta laskettaessa vuosityöansio pyöristetään lähimmäksi kymmenellä tasan jaolliseksi euromääräksi. Pyörityksen ollessa mahdollinen molempiin suuntiin määrä pyöristetään ylöspäin.

Vuosityöansion ollessa pienempi kuin 925,03 euroa se korotetaan 925,03 euroksi. Vuosityöansiota ei kuitenkaan koroteta, jos työntekijällä oli tapaturman sattuessa oikeus saada kansaneläkelaisa (347/1956) tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä taikka tämän lain säännösten mukaan määräytyvää, toistaiseksi myönnettyä täyttä tapaturmaeläkettä tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta tai jos työntekijä tapaturman sattuessa oli täyttänyt 65 vuotta ja sai kansaneläkelaisa tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua vanhuuseläkettä.

29 §

Tämän lain mukaisen vakuutuksen voi myöntää sellainen vakuutusyhtiö, jolla on oikeus harjoittaa vakuutusyhtiölain (1062/1979) tai ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) mukaan suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisien vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista annetun sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (858/1995) 1 §:n 1 kohdassa mainitun vahinkovakuutusluokan 1 mukaista vakuutusta Suomessa.

Vakuutusyhtiön, joka aikoo harjoittaa tämän lain mukaista vakuutusta Suomessa, on viimeistään kaksi kuukautta ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava siitä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle.

Vakuutusyhtiölaissa tarkoitettuun vakuutusyhtiöön sovelletaan tämän lain mukaisen vakuutusliikkeen osalta vakuutusyhtiölakia ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia, jollei tästä laista muuta johdu.

29 a §

Poiketen siitä, mitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 momentissa säädetään, suostumus vakuutusyhtiölaissa tarkoitetun vakuutusyhtiön tämän lain mukaisen vakuutuskannan tai sen osan luovutukseen on annettava, jos luovutus ei olennaisesti heikennä vakuutettujen turvaa taikka vaaranna tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytyksiä tai kykyä suoriutua velvoitteistaan. Suostumukseen voidaan liittää näiden edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64—66 §:ssä tarkoitetun suostumuksen edellytyksiä.

30 §

Niissä tapauksissa, joissa valtio on korvasvelvollinen työtapaturman tai ammattitaidin perusteella, korvauksen suorittaa valtiokonttori. Valtiokonttorista on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksesta. Valtiokonttoriin ei kuitenkaan sovelleta 29 §:n 3 momenttia eikä 41 b §:n 2 ja 4—6 momenttia.

32 §

Vakuutussopimus tehdään vakuutuskaudeksi. Vakuutuskautena on kalenterivuosi, jollei kysymyksessä ole kesken vuotta voimaan tuleva vakuutus, jolloin ensimmäinen vakuutuskausi päättyy vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden lopussa. Vakuutus jatkuu sen jälkeen vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutuksenottaja irtisano sitä kirjallisesti viimeistään kolme kuukautta ennen vakuutuskauden loppumista. Vakuutuksenottajan irtisanomisoikeudesta vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä on kuitenkin voimassa, mitä siitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 12 §:n 1 momentissa säädetään.

35 a §

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoisvakuutusmaksu. Mitä 35 §:n 2 momentissa säädetään vakuutusmaksusta, koskee vastaavasti myös ennakkovakuutusmaksua. Vakuutus-

kauden ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasoitusvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus vakuutuslaitoksen määräämänä aikana, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä, jollei 37 §:stä muuta johdu. Päättyneiden erikoistariffoitujen vakuutusten osalta tämä määräaika saa kuitenkin olla yhtä vuotta pidempi, jos siitä on vakuutuksenottajan kanssa sovittu, kuitenkin enintään kolme vuotta. Vakuutuslaitos voi vakuutusehdoissa määrittellä määrän, jota pienempiä tasoitusvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta. Tämä määrä saa olla enintään 8,41 euroa.

47 §

Päiväraha ja siihen liittyvät lisät on maksettava ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen, ei kuitenkaan useammin kuin kerran viikossa. Tapaturmaeläke ja jatkuvana maksettava haattaraha sekä näihin liittyvät lisät samoin kuin perhe-eläke maksetaan, jolleivät asianomaiset toisin sovi, kuukausittain etukäteen. Jos maksettava määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin 16,82 euroa, suoritus voi tapahtua pitemmin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Jos asianomaiset eivät toisin sovi, vakuutuslaitoksen on pidettävä suoritettava korvaus kustannuksellaan korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa rahalaitoksessa, jonka korvauksensaaja määrää. Jos rahalaitosta ei ole määrätty, suoritettava korvaus pidetään siihen oikeutetun saatavana hänen asuinpaikkansa postitoimipaikassa. Korvauserä, joka on pienempi kuin 1,68 euroa, on pidettävä vakuutuslaitoksessa korvauksensaajan nostettavissa.

48 §

Kun työntekijää on kohdannut vakavanlaatuiseksi katsottava työtapaturma ja vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on ilmeinen, työnantaja on velvollinen

korvauksensaajan pyynnöstä suorittamaan korvauksen enakkona:

- 1) sairaanhoidon antamisesta aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset, sekä
- 2) korvauksensaajan elatuksen turvaamiseksi välttämättömän määrän, kuitenkin enintään 33,64 euroa.

Edellä 1 momentin mukaan suoritettu ennakko vähennetään korvauksesta niin kuin 26 §:ssä säädetään.

53 §

Vakuutuslaitokset suorittavat tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset lautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että kunkin vakuutuslaitoksen on vuosittain suoritettava vähintään 336,38 euroa.

60 §

Tämän lain 11 §:ssä ja 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 §:n 6 momentissa, 35 a §:ssä ja 53 §:n 5 momentissa säädettyjä rahamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten perusteella sen palkkaindeksin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten. Tarkistetut rahamäärät pyöristetään siten, että 12 ja 35 a §:ssä säädettyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi täydeksi euroksi sekä 11 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 53 §:n 5 momentissa säädettyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi.

60 a §

Korvauksen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei makseta. Määrää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2001.

Lain 10 §:n 1 momentti, 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2

momentti, 28 §:n 5 ja 6 momentti, 35 a §, 47 §:n 1 ja 3 momentti, 48 §, 53 §:n 5 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 60 a §:n 4 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2002.

Päätös tämän lain mukaisen etuuden määrästä voidaan antaa euromääräisenä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Tätä lakia sovellettaessa pidetään 11 §:ssä,

12 §:n 1 ja 2 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 35 a §:ssä säädettyjä rahamääriä vuoden 1971, 53 §:n 5 momentissa säädettyä rahamäärää vuoden 1981, 60 a §:n 4 momentissa säädettyä rahamäärää vuoden 1984 ja 16 §:n 3 momentissa säädettyä rahamäärää vuoden 1992 yleistä palkkatasoa vastaavina.

2.

Laki

vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) 2 luvun 5 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 355/1997, seuraavasti:

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

5 §

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan

vakuutusyhtiön toimiluvasta säädetään työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2001.

Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri *Maija Perho*

1.

Laki**tapaturmavakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 20 päivänä elokuuta 1948 annetun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 10 §:n 1 momentti, 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2 momentti, 28 §:n 5 ja 6 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 momentti, 35 a §, 47 §:n 1 ja 3 momentti, 48 §, 53 §:n 5 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 60 a §:n 4 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 10 §:n 1 momentti, 12 §:n 2 momentti ja 48 § laissa 956/1971, 11 §, 12 §:n 1 momentti, 29 §, 30 §:n 1 momentti, 32 §:n 1 momentti, 35 a § ja 60 §:n 1 momentti laissa 1204/1996, 16 §:n 3 momentti laissa 948/1992, 20 §:n 1 ja 2 momentti sekä 53 §:n 5 momentti laissa 526/1981, 28 §:n 5 ja 6 momentti sekä 47 §:n 1 momentti laissa 1642/1992, 47 §:n 3 momentti laissa 1329/1999 ja 60 a §:n 4 momentti laissa 940/1984, sekä

lisätään lakiin uusi 29 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12. Myös sellainen työnantaja, joka ei ole yhteisö tai säätiö ja jota viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa on verotettu enintään 3 400 markan tuloista, on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen vuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 30.

11 §

Jos työtapaturma sattuu sellaisen työnantajan työssä olevalle työntekijälle, joka on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto vastaa tämän lain mukaisen korvauksen suorittamisesta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus 36 §:ssä tarkoitetun maksun lisäksi periä työnantajalta, mitä näin määrätään korvauksena suoritettavaksi, kuitenkin enintään 1 000 markkaa tapaturmaa kohden.

12 §

Vakuuttamisvelvollisen työnantajan on it-

Ehdotus

10 §

Työnantaja on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen kalenterivuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 12. Myös sellainen työnantaja, joka ei ole yhteisö tai säätiö ja jota viimeksi toimitetussa kunnallisverotuksessa on verotettu enintään 571,84 euron tuloista, on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, kunnes hänen vuoden aikana teettämiensä työpäivien lukumäärä on enemmän kuin 30.

11 §

Jos työtapaturma sattuu sellaisen työnantajan työssä olevalle työntekijälle, joka on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto vastaa tämän lain mukaisen korvauksen suorittamisesta. Tapaturmavakuutuslaitosten liitolla on oikeus 36 §:ssä tarkoitetun maksun lisäksi periä työnantajalta, mitä näin määrätään korvauksena suoritettavaksi, kuitenkin enintään 168,19 euroa tapaturmaa kohden.

12 §

Vakuuttamisvelvollisen työnantajan on it-

se 100 markan määrään asti suoritettava korvausta kustakin työtapaturmasta, jolle vakuutusta ole vapaaehtoisesti ulotettu käsittelemään myös tätä korvausvelvollisuutta. Vakuutuskirjaan on aina merkittävä, onko työnantajalla omavastuu vai ei.

Työnantaja, joka 10 §:n mukaisesti on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, on kuitenkin velvollinen suorittamaan 1 momentissa sanotun korvauksen 50 markan määrään asti kustakin työtapaturmasta.

se 16,82 euron määrään asti suoritettava korvausta kustakin työtapaturmasta, jolle vakuutusta ole vapaaehtoisesti ulotettu käsittelemään myös tätä korvausvelvollisuutta. Vakuutuskirjaan on aina merkittävä, onko työnantajalla omavastuu vai ei.

Työnantaja, joka 10 §:n mukaisesti on vapaa vakuuttamisvelvollisuudesta, on kuitenkin velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun korvauksen 8,41 euron määrään asti kustakin työtapaturmasta.

16 §

Hautausapu on 17 900 markkaa.

Hautausapu on 3 010,56 euroa.

20 §

Jos työntekijä saamansa vamman tai sairauden johdosta on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua tai jos vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, voidaan, niin kauan kuin sanotut edellytykset ovat olemassa, hänelle antaa haittalisää, joka päivää kohti on enintään 14 markkaa. Tätä lisää ei kuitenkaan anneta siltä ajalta, jona vahingoittuneelle annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

Työntekijälle, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista tai jolla on opaskoira, voidaan antaa lisäkorvauksena enintään 2 markkaa 80 penniä päivältä.

20 §

Jos työntekijä saamansa vamman tai sairauden vuoksi on joutunut niin avuttomaan tilaan, ettei hän voi tulla toimeen ilman toisen apua taikka jos vaikea vamma tai sairaus muutoin aiheuttaa hänelle poikkeuksellista haittaa, *hänelle* voidaan suorittaa, niin kauan kuin edellytykset ovat olemassa haittalisää, joka päivää kohti on enintään 2,35 euroa. Tätä lisää ei kuitenkaan suoriteta siltä ajalta, jona *työntekijälle* annetaan hoitoa sairaalassa tai muussa laitoksessa.

Työntekijälle, jonka tekojäsen tai muu apuneuvo aiheuttaa pitovaatteiden erityistä kulumista taikka jolla on opaskoira, voidaan suorittaa lisäkorvauksena enintään 0,47 euroa päivältä.

28 §

Korvausta laskettaessa pyöristetään vuosityöansio lähimmäksi sadalla tasan jaolliseksi markkamääräksi. Pyöristyksen ollessa mahdollinen molempiin suuntiin suoritetaan pyöristys ylöspäin.

Vuosityöansion ollessa pienempi kuin 5 500 markkaa korotetaan se 5 500 markaksi. Vuosityöansiota ei kuitenkaan koroteta, jos työntekijällä oli tapaturman sattuessa oikeus saada kansaneläkelaisissa (347/56) tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä täyttä työ-

Korvausta laskettaessa vuosityöansio pyöristetään lähimmäksi *kymmenellä* tasan jaolliseksi *euromääräksi*. Pyöristyksen ollessa mahdollinen molempiin suuntiin määrä pyöristetään ylöspäin.

Vuosityöansion ollessa pienempi kuin 925,03 euroa se korotetaan 925,03 euroksi. Vuosityöansiota ei kuitenkaan koroteta, jos työntekijällä oli tapaturman sattuessa oikeus saada kansaneläkelaisissa (347/1956) tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua toistaiseksi myönnettyä täyttä työ-

kyvyttömyyseläkettä taikka tämän lain säännösten mukaan määräytyvää, toistaiseksi myönnettyä täyttä tapaturmaeläkettä tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain (279/59) mukaista korvausta tai jos työntekijä tapaturman sattuessa oli täyttänyt 65 vuotta ja sai kansaneläkelaisa tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua vanhuuseläkettä.

29 §

Tämän lain mukaista vakuutusta saa harjoittaa Suomessa 8 §:ssä tarkoitettuna vakuutuslaitoksena sellainen vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tarkoitettu vakuutusyhtiö, jolla on oikeus *toimilupansa perusteella* harjoittaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista annetun sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (858/95) 1 §:n 1 kohdassa mainitun vahinkovakuutusluokan 1 mukaista vakuutusta ja *joka on tehnyt toiminnan aloittamisesta 2 momentissa säädetyn ilmoituksen. Sama koskee* ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/95) tarkoitettua ulkomaista vakuutusyhtiötä, jolla on oikeus harjoittaa edellä mainitun vahinkovakuutusluokan mukaista vakuutusta Suomessa.

Vakuutusyhtiön, joka aikoo harjoittaa tämän lain mukaista vakuutusta Suomessa, on viimeistään kahta kuukautta ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava siitä ministeriölle ja Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle *tällaiselle vakuutuslaitokselle säädettyjen velvoitteiden täyttämistä varten.*

Tämän lain mukaista vakuutusta harjoitetaan *suomalaiseen* vakuutusyhtiöön sovelletaan vakuutusyhtiölain ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain säännöksiä, jollei tästä laista muuta johdu.

työkyvyttömyyseläkettä taikka tämän lain säännösten mukaan määräytyvää, toistaiseksi myönnettyä täyttä tapaturmaeläkettä tai sitä vastaavaa liikennevakuutuslain mukaista korvausta tai jos työntekijä tapaturman sattuessa oli täyttänyt 65 vuotta ja sai kansaneläkelaisa tai työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua vanhuuseläkettä.

29 §

Tämän lain mukaisen *vakuutuksen voi myöntää* sellainen vakuutusyhtiö, jolla on oikeus harjoittaa vakuutusyhtiölain (1062/1979) tai ulkomaisista vakuutusyhtiöistä *annetun lain* (398/1995) mukaan suomalaisten vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten sekä Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden vakuutusluokista annetun sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (858/1995) 1 §:n 1 kohdassa mainitun vahinkovakuutusluokan 1 mukaisena vakuutusta Suomessa.

Vakuutusyhtiön, joka aikoo harjoittaa tämän lain mukaista vakuutusta Suomessa, on viimeistään kaksi kuukautta ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava siitä Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle.

Vakuutusyhtiölaissa tarkoitettuun vakuutusyhtiöön sovelletaan tämän lain mukaisen vakuutusliikkeen osalta vakuutusyhtiölakia ja ulkomaiseen vakuutusyhtiöön ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia, jollei tästä laista muuta johdu.

29 a §

Poiketen siitä, mitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 14 §:n 1 momentissa säädetään, suostumus vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua vakuutusyhtiöä tämän lain mukaisen vakuutuskannan tai sen osan luovutukseen on annettava, jos

30 §

Niissä tapauksissa, joissa valtio on korvausvelvollinen työtapaturman tai ammattitaudin johdosta, korvauksen suorittaa valtiokonttori. Valtiokonttorista on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksesta. Valtiokonttoriin ei sovelleta 41 b §:n 2 ja 4-6 momenttia.

32 §

Vakuutus sopimus tehdään vakuutuskaudeksi. Vakuutuskautena on kalenterivuosi, paitsi milloin kysymyksessä on kesken vuotta voimaan tuleva vakuutus, jolloin ensimmäinen vakuutuskausi päättyy vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden lopussa. Vakuutus jatkuu sen jälkeen vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutuksenottaja ole sitä irtisanonut kirjallisesti viimeistään kolme kuukautta ennen vakuutuskauden loppumista.

35 a §

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoitusvakuutusmaksu. Vakuutuskauden ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palautetaan tasoitusvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus vakuutuslaitoksen mää-

luovutus ei olennaisesti heikennä vakuutettujen turvaa taikka vaaranna tämän lain mukaisen vakuutusjärjestelmän toimintaedellytyksiä tai kykyä suoriutua velvoitteistaan. Suostumukseen voidaan liittää näiden edellytysten täyttymistä turvaavia ehtoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 64-66 §:ssä tarkoitetun suostumuksen edellytyksiä.

30 §

Niissä tapauksissa, joissa valtio on korvausvelvollinen työtapaturman tai ammattitaudin *perusteella*, korvauksen suorittaa valtiokonttori. Valtiokonttorista on tällöin soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa säädetään vakuutuslaitoksesta. Valtiokonttoriin ei *kuitenkaan* sovelleta 29 §:n 3 momenttia eikä 41 b §:n 2 ja 4-6 momenttia.

32 §

Vakuutus sopimus tehdään vakuutuskaudeksi. Vakuutuskautena on kalenterivuosi, *jollei* kysymyksessä ole kesken vuotta voimaan tuleva vakuutus, jolloin ensimmäinen vakuutuskausi päättyy vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden lopussa. Vakuutus jatkuu sen jälkeen vakuutuskauden kerrallaan, jollei vakuutuksenottaja irtisano sitä kirjallisesti viimeistään kolme kuukautta ennen vakuutuskauden loppumista. *Vakuutuksenottajan irtisanomisoikeudesta vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä on kuitenkin voimassa, mitä siitä vakuutusyhtiölain 16 a luvun 12 §:n 1 momentissa säädetään.*

35 a §

Vakuutuskauden vakuutusmaksun muodostavat ennakkovakuutusmaksu ja tasoitusvakuutusmaksu. *Mitä 35 §:n 2 momentissa säädetään vakuutusmaksusta, koskee vastaavasti myös ennakkovakuutusmaksua.* Vakuutuskauden ennakkovakuutusmaksu on suoritettava vakuutuslaitoksen määräämänä aikana. Jos vakuutuskauden lopullinen vakuutusmaksu ylittää tai alittaa perityn ennakkovakuutusmaksun määrän, vakuutuksenottajalta peritään tai hänelle palaute-

räämänä aikana, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä, jollei 37 §:stä muuta johdu. Sanottu määräaika ei koske päätyneitä erikoistarifioituja vakuutuksia, jos tästä on sovittu vakuutusnottajan kanssa. Vakuutuslaitos voi vakuutusehdoissa määritellä määrän, jota pienempiä tasoitusvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta. Tämä määrä saa olla enintään 50 markkaa.

47 §

Päiväraha ja siihen liittyvät lisät on maksettava ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen, ei kuitenkaan useammin kuin kerran viikossa. Tapaturmaeläke ja jatkuvana maksettava haittaraha sekä näihin liittyvät lisät samoin kuin perhe-eläke maksetaan, jolleivät asianomaiset toisin sovi, kuukausittain etukäteen. Jos maksettava määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin sata markkaa, voi suoritus tapahtua pitemmin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Jos asianomaiset eivät toisin sovi, suoritettava korvaus on pidettävä vakuutuslaitoksen toimesta ja kustannuksella korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa rahalaitoksessa, jonka korvauksensaaja määrää. Jos rahalaitosta ei ole määrätty, suoritettava korvaus pidetään siihen oikeutetun saatavana tämän asuinpaikan postitoimipaikassa. Kymmentä markkaa pienempi korvauserä on pidettävä vakuutuslaitoksessa korvauksensaajan nostettavissa.

48 §

Kun työntekijää on kohdannut vakavaan laatuiseksi katsottava työtapaturma ja vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on ilmeinen, on työnantaja velvollinen korvauksensaajan pyynnöstä suorittamaan korvauksen ennakkona

- 1) sairaanhoidon antamisesta aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset, ja
- 2) korvauksensaajan elatuksen turvaamiseksi välttämättömän määrän, kuitenkin

taan tasoitusvakuutusmaksuna lopullisen maksun ja ennakkomaksujen erotus vakuutuslaitoksen määräämänä aikana, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa vakuutuskauden päättymisestä, jollei 37 §:stä muuta johdu. *Päätyneiden erikoistarifioitujen vakuutusten osalta tämä määräaika saa kuitenkin olla yhtä vuotta pidempi*, jos siitä on vakuutusnottajan kanssa sovittu, *kuitenkin enintään kolme vuotta*. Vakuutuslaitos voi vakuutusehdoissa määritellä määrän, jota pienempiä tasoitusvakuutusmaksuja ei peritä eikä palauteta. Tämä määrä saa olla enintään 8,41 euroa.

47 §

Päiväraha ja siihen liittyvät lisät on maksettava ainakin kerran kuukaudessa jälkikäteen, ei kuitenkaan useammin kuin kerran viikossa. Tapaturmaeläke ja jatkuvana maksettava haittaraha sekä näihin liittyvät lisät samoin kuin perhe-eläke maksetaan, jolleivät asianomaiset toisin sovi, kuukausittain etukäteen. Jos maksettava määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin 16,82 euroa, suoritus voi tapahtua pitemmin väliajoin, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Jos asianomaiset eivät toisin sovi, vakuutuslaitoksen on pidettävä suoritettava korvaus kustannuksellaan korvaukseen oikeutetun saatavana siinä kotimaisessa rahalaitoksessa, jonka korvauksensaaja määrää. Jos rahalaitosta ei ole määrätty, suoritettava korvaus pidetään siihen oikeutetun saatavana hänen asuinpaikkansa postitoimipaikassa. Korvauserä, joka on pienempi kuin 1,68 euroa, on pidettävä vakuutuslaitoksessa korvauksensaajan nostettavissa.

48 §

Kun työntekijää on kohdannut vakavaan laatuiseksi katsottava työtapaturma ja vahingoittuneen tai hänen omaisensa oikeus korvaukseen on ilmeinen, työnantaja on velvollinen korvauksensaajan pyynnöstä suorittamaan korvauksen ennakkona:

- 1) sairaanhoidon antamisesta aiheutuvat välttämättömät matkakustannukset, *sekä*
- 2) korvauksensaajan elatuksen turvaamiseksi välttämättömän määrän, kuitenkin

Voimassa oleva laki

Ehdotus

enintään 200 markkaa.

Edellä 1 momentin mukaan suoritettu ennakko vähennetään korvauksesta, niin kuin 26 §:ssä on säädetty.

enintään 33,64 euroa.

Edellä 1 momentin mukaan suoritettu ennakko vähennetään korvauksesta niin kuin 26 §:ssä säädetään.

53 §

Tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset vakuutuslaitokset suorittavat lautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että kunkin laitoksen on suoritettava vähintään 2 000 markkaa.

Vakuutuslaitokset suorittavat tapaturmalautakunnan toiminnasta aiheutuvat kustannukset lautakunnan käsiteltäviksi tulevien asioiden lukumäärän mukaisessa suhteessa, kuitenkin niin, että kunkin vakuutuslaitoksen on vuosittain suoritettava vähintään 336,38 euroa.

60 §

Tämän lain 11 ja 12 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 §:n 6 momentissa, 35 a §:ssä ja 53 §:n 5 momentissa säädettyjä markkamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten johdosta sen palkkaindeksin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten. Tarkistetut markkamäärät pyöristetään siten, että 20 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi kymmeneksi penniksi ja 1 momentissa säädetty markkamäärä lähimmäksi täydeksi markaksi, 12 ja 35 a §:ssä säädetyt markkamäärät lähimmäksi täydeksi kymmeneksi markaksi sekä 11 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 53 §:n 5 momentissa säädetyt markkamäärät lähimmäksi täydeksi sadaksi markaksi.

60 §

Tämän lain 11 §:ssä ja 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 16 §:n 3 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 §:n 6 momentissa, 35 a §:ssä ja 53 §:n 5 momentissa säädettyjä rahamääriä tarkistetaan kalenterivuositain maan yleisessä palkkatasossa tapahtuneiden muutosten perusteella sen palkkaindeksin mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten. Tarkistetut rahamäärät pyöristetään siten, että 12 ja 35 a §:ssä säädetyt rahamäärät pyöristetään lähimmäksi täydeksi euroksi sekä 11 §:ssä, 16 §:n 3 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 53 §:n 5 momentissa säädetyt rahamäärät lähimmäksi täydeksi kymmeneksi euroksi.

60 a §

Korvauksen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

Korvauksen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 2,52 euroa, ei makseta. Määrää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2001.

Lain 10 §:n 1 momentti, 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 3 momentti, 20 §:n 1 ja

2 momentti, 28 §:n 5 ja 6 momentti, 35 a §, 47§:n 1 ja 3 momentti, 48 §, 53 §:n 5 momentti, 60 §:n 1 momentti ja 60 a §:n 4 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2002.

Päätös tämän lain mukaisen etuuden määrästä voidaan antaa euromääräisenä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

Tätä lakia sovellettaessa pidetään 11 §:ssä, 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 20 §:n 1 ja 2 momentissa, 28 §:n 6 momentissa ja 35 a §:ssä säädettyjä rahamääriä vuoden 1971, 53 §:n 5 momentissa säädettyä rahamäärää vuoden 1981, 60 a §:n 4 momentissa säädettyä rahamäärää vuoden 1984 ja 16 §:n 3 momentissa säädettyä rahamäärää vuoden 1992 yleistä palkkatasoa vastaavina.

2.

Laki

vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) 2 luvun 5 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 355/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

5 §

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön toimiluvasta säädetään työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997) ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen harjoittamiseen annettavasta toimiluvasta tapaturmavakuutuslaissa (608/1948).

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön toimiluvasta säädetään työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2001.

Voimassa oleva laki

HE 58/2001 vp
Ehdotus

29